

V
B J
C
392772
392791
Mag. St. Dr. III

ORDINATIO

JUDICIORUM ORDINARIORUM GENERALIUM
TRIBUNALIS REGNI LUBLINENSIS
FELICITER REGNANTE
SERENISSIMO
STANISLAO AUGUSTO
POLONIARUM REGE
MAGNO DUCE LITHVANIÆ, RUSSIÆ, PRUSSIÆ, MASOVIÆ, SAMOGITIÆ, KIIOVIÆ, VOŁHINIÆ, PODOLIÆ, PODLACHIÆ, LIVONIÆ, SMOLENSCIÆ SEVERIÆ, ET CZERNIECHOVIÆ,
Sub
ILLUSTRISSIMO ET REVERENDISSIMO
ANTONINO CORNELJO
PRZEDWOIEWSKI
Episcopo Bolinensi, Scholastico Cathedrali Gnesnensi, Insignis Sancti Stanislai Equite
PRESIDENTE.
ILLUSTRI MAGNIFICO
PHILIPPO NEREO
WOŁCZKIEWICZ
OLIZAR
Pocillatore Magni Ducatus Lithvaniæ Ordinum Polonorum Equite.
MARESCHALCO.
Virtute Legum & Constitutionum, Annorum 1768. 1775. & 1776.
CONDITA
Die Secunda Mensis Maij Anno 1791. Lublini
PROMULGATA.

LUBLINI 1791.

Typis Sacræ Regiæ Majestatis in Collegio PP. Trinitariorum.

Pour Son altesse Mgr le Prince Alex. Lubomirski

S E R I E S

Illustrissimorum & Reverendissimorum, Illustrium Magnificorum utriusquè Collegij Tribunalis Regni Lublinensis Judicum.

Ex Capitulo Gnesnensi.

Illustrissimus & Reverendissimus ANTONINUS CORNELIUS PRZEDWOIEWSKI Episcopus Bolinensis, Scholasticus Gneznensis, Insignis S. Stanislai Eques, Tribunalis Regni PRÆSIDENS.

Illustris Magnificus PHILIPPUS NEREUS *Wolczkiewicz* OLIZAR Pocillator Magni Ducatus Lithvaniæ, Ordinum Polonorum Eques, ex Palatinatu Kijoviæ Judex Deputatus, Tribunalis Regni MARESCHALCUS.

COLLEGIUM SPIRITUALE.

Ex Capitulo Cracoviensi.

J. R. AUGUSTINUS LIPINSKI Canonicus Cathedralis Cracovien:

Ex Capitulo Vladislaviensi.

J. R. JOSEPHUS *a Wybranow* SWINARSKI Canonicus Cathedralis Vladislavien:

Ex Capitulo Posnaniensi.

J. R. XAVERIUS ULATOWSKI Canonicus Cathedralis Posnaniensis.

Ex Capitulo Plocensi.

Vacat.

Ex Capitulo Luceoriensi.

J. R. JACOBUS CIESIELSKI Canonicus Cathedralis Luceoriensis.

Ex Capitulo Chelmensi.

J. R. FRANCISCUS *Dunin* KARWICKI Scholasticus Chelmen: Utriusquè Juris Doctor.

Ex Capitulo Kijoviæ.

J. R. FLORIANUS BUYNO Canonicus Cathedralis Kijoviæ.

Ex Capitulo Camenecensi.

J. R. BENEDICTUS BIELIKOWICZ Canonicus Camenecen: Curiæ Episcopalis Judex Delegatus.

COLLEGIUM SÆCULARE

Ex Palatinatu Cracoviensi.

J M. MICHAEL SKORUPKA Capitaneus Bidgostiensis Ordinis Sancti Stanislai Eques.

Ex Palatinatu Posnaniensi.

J. M. MATHIAS SKRZYPINSKI Camerarius Terræ Vſchovenſis.

Ex Palatinatu Sandomiriensi.

J. M. JOANNES CANTIUS Comes LUBIENIECKI Ordinis Sancti Stanislai Eques.

Ex Palatinatu Caliſiensi.

J. M. ANTONIUS MIERZEWSKI Colonellus Exercituum Regni.

Ex Palatinatu Gnesnensi.

J. M. ANTONIUS KORZUCHOWSKI.

Ex Palatinatu Siradiensi.

J. M. JOSEPHUS *Korabita* KOŁDOWSKI Sacræ Regiæ M. Succamerarius.

Ex Palatinatu Lanciciensi.

J. M. Titus PAULUS *Ligeza* KURDWANOWSKI Pincerna Gąbinenſis & Judex Caſtrenſis Lanciciensis.

Ex Palatinatu Breſtensi Cujaviæ & Junivladislaviensi.

J. M. PANTALEON KARSKI Sacræ Regie Majeſt: Succamerarius Pocillator Breſt: Cujaviæ.

Ex Terra Dobrinensi.

J. M. JOSEPHUS MORZKOWSKI Vexillifer Podlachiæ Vice - Capitaneus Zytomirienſis Ordinis S. Stanislai Eques.

Ex Palatinatu Russiæ Terraquè Chelmensi.

J. M. VALENTINUS SUCHODOLSKI Glis Adjutans S. R. Majeſtatis.

Ex Palatinatu Volhiniæ

J. M. ANTONIUS PRUSZYNSKI Sacræ Regiæ Majeſtatis Succamerarius.

Ex Palatinatu Podoliæ

J. M. MICHAEL JOACHIMUS KRUZER Generalis Adjutans S. R. M.

Ex Palatinatu Lublinensi.

J. M. FRANCISCUS GRABOWSKI Enſifer Praſnenſis & Vice-Capitan: Caſtren: Craſnoſtav:

Ex Ducatu Masoviæ, Terra Zacrocimensi.

J. M. GASPAR JOSEPHUS NIEBOROWSKI Capitaneus Goſzczynenſis, Inſignis S. Stanislai Eques.

Ex Terra Ciechanoviensi.

J. M. JOANNES KARCZEWSKI Succamerarius S. R. Majeſtatis.

Ex Palatinatu Podlachiæ.

J. M. LUDOVICUS DĄBROWSKI Venator Bidgoſtienſis.

Ex Palatinatu Ravensi.

J. M. ADALBERTUS CIELECKI Capitaneus Muchnovienſis.

Ex Palatinatu Braclaviensi.

J. M. ADALBERTUS PIENKOWSKI

Ex Palatinatu Czerniechoviensi

J. M. FELIX *in Drozdnie* HULEWICZ Tribunus Major Luceorien:

Actum Lublini, in Judiciis Ordinariis Generalibus Tribunalis Regni, Feria Secunda post Dominicam Conductus Paschæ proxima videlicet Die Secunda Mensis Maij, Annô Domini Millesimô Septingentesimô Nonagesimô Primô.

JUDICIUM præsens Ordinarium Generale Tribunalis Regni Lublinense, ad veniente Reassumptionis Judiciorum Tribunalitiorum hic Lublini Lege præscripto tempore, adimplendo eandem Legem, Jurisdictionem suam sub Authoritate Jllustrissimi ac Reverendissimi ANTONINI CORNELII PRZEDWOIEWSKI Episcopi Bolinensis Scholastici Cathedralis Gnesnensis Ordinum Poloniæ Equitis Præsidentis, & Jllustris Magnifici PHILIPPI NEREI *Wolczkiewicz* OLIZAR Pocillatoris Magni Ducatûs Lithvaniæ Ordinum Poloniæ Equitis MARESCHALCI, tum Jllustrium Dominorum tam ex Capitulis, quàm Palatinatibus ac Terris Judicum Deputatorum distincto Ordine adnotatorum, ad præscriptum Constitutionum & præcipuè Anni 1774. reassumendo, tempus Regestris in Cadentia Anni præsentis ad judicandum devenientibus, insistendo Legibus & Constitutionibus Regni, tali circumscribit modo: videlicet ab inchoatione Judiciorum præsentis Trib. Regni Lublinensis Die scilicet Secunda Mensis Maij ad Diem 16. Mensis Ejusdem Regestrum Commissionum Palatinatûs Cracoviensis, à Die vero 16. hujuscæ Mensis Regestrum Ordinarium Causarum ejusdem Palatinatûs ad Diem Vigesimam Octavam Mensis præsentis Maij & ab eadem Die ad Diem ultimam Mensis ejusdem inclusivè Regestrum Mixti Fori ejusdemmet Palatinatûs Cracoviensis ad judicandum determinat. Post elapsum quoque tempus Regestrorum Palatinatûs Cracoviensis, Die prima Mensis Junij Regestrum Causarum Commissionum Palatinatûs Sandomiriensis sequetur, post cujus duarum Septimanarum disjudicationis translapsum tempus, Causæ ejusdem Palatinatûs Sæculares ad Diem undecimam Julij judicabuntur, dein-

de verò Causæ Mixti Fori ejusdem Palatinatûs ad Diem 15. Julij expedientur, Die autem 15. Mensis ejusdem Julij Regestrum Causarum Commissionum Palatinatûs Kijoviæ ad judicandum assumetur, & ad Diem Vigesimam Nonam Mensis ejusdem protrahetur, à qua Die Causæ Seculares Palatinatûs ejusdem inchoatæ ad Diem 29. Mensis Augusti disjudicationi suberunt, Spirituales verò reliquos tres Dies prædicti Mensis occupabunt. Die demum prima Mensis Septembris Regestra Causarum Palatinatûs Russiæ Terræq; Chelmensis cum Districtu Crasnostaviensi, imò Primis Commissionum ad judicandum vocabitur, post quod determinatum Causæ Sæculares deinde Spirituales per Triduum ad Diem 12. Mensis ejusdem Septembris acclamabuntur, Tandem à Die 12. Mensis Septembris Regestrum Causarum Ordinationis Zamoscianæ, assumendum, & ad Diem Decimam Nonam hujusce Mensis Septembris judicandum præcustoditur, Intra quod tempus, si Causæ præfatæ Ordinationis defecerint, illico Regestrum Ordinarium Terræ Chelmensis cum Districtu Crasnostaviensi Causarum Sæcularium, tum & his deficientibus Regestrum Terminorum Tactorum judicabitur, Die denique 19. Mensis 7bris Regestrum Causarum Commissionum Palatinatûs Volhyniæ inchoabitur, idemq; ad Diem tertiam Octobris continuabitur, & ab hac Die Regestrum Causarum Sæcularium ejusdem Palatinatûs ad Diem 28. ejusdem Mensis Octobris ad judicandum assumetur, per reliquos verò ejusdem Mensis Dies Regestrum Mixti Fori Palatinatûs Volhyniæ porrigetur. In temporibus quoque Regestrorum Commissionum suprascriptorum Palatinatuum, si Causæ ejusmodi defecerint, ex tunc juxta præscriptum Legis Regestrum Palatinale Ordinarium assumendum determinatur. Similiterq; si Causæ Spirituales Regestri Mixti Fori in tempore suo omnes proclamatæ fuerint, post eas Regestrum Ordinarium judicandum præcustoditur. Adextremum post determinatum Regestrorum Palatinalium tempus, subsequenti Die Prima Mensis Novembris usque ad Vigiliam Festi Sancti Thomæ Apostoli ipsamq; Limitationem Judiciorum præsentium tempus Regestro Remissionum Contumacialium omnium Palatinatuum Minoris Provinciæ, tum Suspensionum, Paritatis votorum Anteactorum Tribunalium Constitutione Ann 1768. determinatum assignatur. In quo Regestro Causæ juxta præscriptum præmissæ Constitutinis Anni 1768 ac etiam Anni 1776. Commissionales complectentur. Regestrum Incarceratorum ante omnes Causas quovis tempore acclamabitur Jam verò Regestrum Expulsionum qualibet Feria Quarta & Quinta, extra tempus Regestrorum Commissionum, intra verò tempora Regestrorum Ordinariorum Sæcularium, tum etiam intra tempus Regestri Remmissarum Contumacialium ante omnes alias Causas ad judicandum acclamabitur. Deficiente autem eo Regestrum Palatinale, sub cujus Cadentia defecerit, vocabitur. Regestrum quoque Terminorum

norum Tactorum ad omnes Causas violentiarum & Criminum facti ac violatæ securitatis publicæ, objectorum recentis Criminis, gravisq; excessûs, tum violatæ securitatis litigantium ad sui Judicia adeuntium & redeuntium, Incarceratorum & actualiter in vinculis existentium, ad aliasq; in specie & genere Causas facti constitutum, qualibet Die post Meridiem, non referendo se quidquam ad horam sextam post determinatam plenè primitivè cæptam Causam, promovebitur quovis tempore, præter sub tempus Regestri Commissionum cujusvis Palatinatûs. Regestrum Directi Mandati in quo Causæ violatæ securitatis Tribunalitiæ intra mænia Civitatis, violentiæq; cujusvis, Illustrissimis Judicibus Deputatis & Eis actualiter assistentibus & inservientibus vel in Bonis Eorum Commissæ Judicioq; Terrestri Lublinensi ac Magcis Notariis Palatinatuum Judicio Tribunalitio assistentibus, & ad Tribunal adeuntibus seu redeuntibus illatæ tantum admittentur quovis Die & tempore assumetur. Regestrum denique Executionum Processus quolibet die Sabbathi (etiamsi ex alio quocunque Regestro cæpta Causa) demane assumetur, & cum sola justificatione Processûs, non involvendo quidquam Negotium principale, juxta præscriptum Legis expedietur. Adextremum Regestrum Pænalium, in quo Causæ Instigatorum, contra Retentores Adjudicatorum ad æracium Judicij sui provenientium, tum & distinctæ ex re male gesti Officij, ac aliæ juxta dispositionem Legis promotæ continentur, (ut mens ejusdem Legis in accelerandis ejusmodi Causis adimpleatur) quovis Die Sabbathi post meridiem, etiam sub tractu Causæ ex quovis Regestro inchoatæ assumetur. Determinata itaque ex mente Legum Annorum 1768. 1774. a 1776. Regestrorum dispositione Quoniam Constitutio Anni 1774. in locum Mgcor: Notariorum Terrestrium Sieradiensis & Lublinensis ad connotanda Decreta Judicij sui, in Cadentiis Palatinatuum Notarios Palatinales eligendos constituerit, Proinde juxta præscriptum ejusdem Legis, iidem Mgci Notarij Palatinales satisfaciendo eidem Legi & Muneri suo, post expletum circa incidentiam Regestri sui Juramentum, in Cadentiis suis Decreta in Causis ex Regestris Palatinatuum Ordinariis, Commissionum & Mixti Fori per Judicium suum prolata connotabunt & promulgabunt; Jam autem in Regestro Causarum Remissarum, Contumacialium ac aliarum in illud intrantium tum in Regestris Ordinationis Zamoscianæ, Terminorum Tactorum, Expulsionum, Executionum, Directi Mandati, Incarceratorum, uti sub Regestra Palatinalia non cadentibus localis Judicij Tribunalitii ac Terrestris Lublinensis Notarius in fundamento Legis primitivæ & dispositionis Legibus Regni conformis assidebit, & Decreta connotanda promulgabit. In casu verò Ejus legalitatis aut inexistentiæ Mcus Judex vel Subjudex Terestris Lublinen: locum Ejus occupabit. Quivis autem eorundem Mgrum Notariorum quo-

'tidie ante & poſt meridiem præſentiam Illuſtrium Mgcor: Judicum Deputatorum in Feriario connotabit. Satisfaciendo Legi publicæ Mgci Notarij Palatinales vel ob deceſsum alij, cujus Mgcus Notarius Terreſtris aut Subjudex Majoris Terræ, ſive ob disparentiam omnium Mgcus Notarius Terreſtris Lublinen: ſui Judicij localis ad ſcribenda Decreta in Cadentijs ſuis compariturì, Salaria à Decretis juxta præſcriptum Conſtitutionum Annorum 1726. & 1774. percipient, Decreta cum Controverſiis Partium utrarumque ad præſcriptum Legis legibiliter ſine prolongatione temporis promulgabunt, Partes extraditionem promulgatorum ex Regeſtris Palatinatûs Cracovien: Sandomirinen: Chelmen: Ordinationis Zamoſcianæ, Cauſarum Remiſsarum ac Tactorum tum Executionum Decretorum requirentes, pro extraditione Eorundem ad Mgcum Notarium Terreſtrem Lublin: uti Judicij ſui localem poſt depoſitionem per Eoſdem Notarios Palatinales Prothocollorum & Regeſtrorum in Archivo Terreſtri Lublinen: remittent. Denique iidem Notarij Palatinales omnium Palatinatuum Anni præſentis poſt translapſam ſui Cadentiam. Prothocolla Decretorum cum Libris Comparitionum in Sequeſtro Judicij Terreſtris Lublinen: apud Mgcum Notarium Terreſtrem Lublinen: vel Ejus Generoſum Regentem in ſpatio ſex Dierum omnino reponere tenebuntur. Quodsi verò in aliqua Causa Mgci Notarij Palatinalis reſolutiò Motionis, gravaminis aut cognitio alicujus Decreti latæq; per Eundem Sententiæ interceſserit, aut si idem ad Cauſam eandem ex Perſona ſui aut Intereſse ſpectaverit, Idem in Stuba Judiciaria omnino protunc abeſse tenebitur.

Cancellariam Terreſtrem Lublinen: utpote Grſum Regentem Terreſtr: Lublinen: á Mgco Notario Terreſtri Lublinen: conſtitutum cum ſui Feriantibus Mgco Notario Terreſtri Lublinen: ſubjectum eſse vult. Qui Grſus Regens Inſcriptiones in Regeſtris Palatinalibus tum & alijs in Cadentia præſenti incidentibus atque Cauſarum Remiſsarum, Contumacialium, Expulſionum, Terminorum Tactorum, Directi Mandati, Incarceratorum tum Regeſtro Executionum mente ſuprafatæ Conſtitutionis judicandis connotaturus, eaſdem Inſcriptiones non in Chartulis, ſed ad primam Partis requiſitionem in Regeſtris bene compactis in folijs majoribus, peracto paginarum & Inſcriptionum ordinato numero, cum ſpecifica, Bonorum, Nominum ac Causæ juxta obloquentiam Conſtitutionis Convocationalis expreſsione, unam tantum in ſuperficie complectendo, extunc in Regeſtrum inſcribere, ſpatia nullo modo relinquere, Requirentibus Inſcriptiones etiam necdum acclamatas authentice extradere debebit. Vocandas eorundem Regeſtrorum anticipando Cadentiam cujuslibet Palatinatûs ad Tabulas in Atrio Stubæ Judicialis apponere curabit. Regeſtra cujuslibet Palatinatûs

ad ſub-

ad fubfcribendum Jlluftr: Mgco Marefchalco Idem fuo tempore porrigere obftingitur. Infcriptiones autem ad Regeftrum Decretorum Executionis infcriptæ primo Die Sabbathi ad fubfcribendum Jlluftri Mgco Marefchalco per Eundem Grfum Regentem porrigentur, Quæ infcriptæ altero Die Sabbathi acclamabuntur. Idem quoque Grus Regens Decreta omnia inhærendo Conftitutioni A. 1768. ex Prothocollis diligenter deprompta accurate lecta & confrontata cum Correcta fui ac Sigillo Lege Coronationis præfcripto circa Mgcum Notarium Terrem Lublinenfem vel Ejus Subftitutum manendo fine omni depactatione ad mentem Legum extradere curabit. In Cadentiis verò Palatinatuum Kijoviæ & Volhyniæ Grsi Regentes fint jurati juxtaq; Legem præfcriptam in infcribendis Infcriptionibus Caufarum Alternatam fui Diftrictuum eorundem Palatinatuum obfervabunt, & ad fubfcriptionem Jlluftri Mgco Marefchalco porrigant. Poft determinatam fui Cadentiam eadem Regeftra cum Actis fuis in Archivo Judicij Terreftris Lublinen: deponant. Infuper quo fpectat Cancellariam Judicij Tribunalitij Grfus Regens Terreftris Lublin. in fundamento non modo Conftitutionis Anni 1768. verum etiam & Declarationis anteactorum Judiciorum Tribunalitiorum per Mgcum Notarium Terreftrem Lublinen: ad fufcipiendas Tranfactiones ordinatus & Ejus Vice-Regens aus Sufceptans Pofsefsionatus curam Cancellariæ & Actorum Tribunalitiorum gerens, ut Tranfactiones omnes mente Legum non in fuis Hofpicijs verum in locis defignatis fuscipiat, Summas præfentatas. Præfentantibus, obfigilandas, evitando lapfum & deperditionem Earum, extradat. Acta ad Archivum bene & comptè introligata importet, fpatia non relinquat, fed relicta in fpatio trium dierum infcribat feu limet, Tranfactiones exactè cum fpecificatione ab avo genealogiarúm fufcipiat, Dies Feriarum Menfis & Fefti in Actibus. in extraditione quoque veteris Tranfactionis, etiam Dies extraditionis tum Intitulationes quafvis & Regeftra Earum feriatim connotet, Infcriptiones conditionatas fraudem redolentes, tum Relationes & Terminos fine fpecificatione Nominum & Bonorum, atque Terminos contra Decreta bina Tribunalitia, læfivafq; Manifeftationes & Terminos non fufcipiat, ad ideamq; alijs Terreftribus & Caftrenfibus. Officijs Caufas Principalium in quibufvis Judicijs non promoveat, Judicialia, Officia Executiva tum obfequia Militaria fui in Perfona non portet. Similiter Grsi Camerarij feu Sufceptantes Palatinatuum Kijoviæ & Volhyniæ in Cadentijs fuis juxta præfcriptum Legum fefe gerent Infiftendoq; Legibus Regni de Judicio Terreftri Lublinen: fancitis, Cuftodiam & attendentiam Actorum Iisdem præcommittentibus Anrum 1578. 1613 1726. 1764. 1768. 1775. ac 1776. eofdem Judices Terreftres Lublinen: fuper Secreta juratos, circa antiquas prærogativas Cuftodiæ confervando, Ipfos ad continuandam

C

legis & Actorum attendentiam necessariam circa Ræassumptionem præsentiam, receptionem Munimentorum Judicialium, elapsisq; Palatinatuum Cadentijs ad extraditionem Decretorum, Condemnationum Requirentibus, subscriptionem & authorisationem Extractuum, observantiamq; Legum & Ordinationum antiquarum ac præsentis Judicium stringit & obligat, Ipsos circa vota Judicij sui præsentis esse vult & præcustodit. Grsi quoque Feriantes pro omnibus Palatinatuum Cadentijs á Mgco Notario Terrestri Lublinen: constituti. Mgcis tamen Notarijs Palatinalibus ac Cadentijs Eorum subjecti in Numerum Palestræ non intrantes, diebus & Ferijs suis Judicium attentent, Comparitiones axacte connotent & declarent, nec in dies Feriarum unus alteri involare audeat, Acticantias Originales, in uniformi Papyro perscriptas, Terminos superfluos non inserendo, cum expressione circa Lucrum Partis Contumacialis Termino contentæ propter cognitionem manu sua subscribant, ultra Constitutionem Anni 1726. Salaria non exigant, & quisque pro exigentia & oportunitate Legis Ordinationem præsentem adimpleat. In acticantijs verò & Condemnationibus post plenariam Convictionem convocandam Nobilitatem, siquidem mente Legis Militare Brachium assignaitum, prætermittant. Producta quoque seu Terminos Citatronum in spatio trium dierum Cancellariæ Tribunalitiæ pro acticandis Condemnationibus porrigendos Judicium præcustodit, in casu non porrectionis in triduo, ad illationem Lucra Condemnationum in Regestris sub Inscriptionibus adnotata per declarationem Judicij limabuntur. Inclyta Palestra Judicij sui per Constitutionem Anni 1775. ad nexum Constitutionis Anni 1726. restituta, quatenus tam earundem Legum, quam & aliarum respectu illius sancitarum dispositionem in omnibus Circumstantijs adimpleat, Ordinem & methodum patrocinandi ad præscriptum Earundem observent, Signanter Mgci Mæcenates primam suimet ipsorum, alteram ad juris peritiem sesc applicantium & á se dependentium Classem ordinatè conficiant, & ad inserendum Ordinationi præsenti Judicio suo indilatè porrigant, suos Dependentes ab Actibus licensiosis, lusu chartarum & alijs inconvenientijs coerceant, quinimo Eosdem in congrua modestia & diligentia contineant, Causas Principalium, suorum, prout & ipsimet Principales extra Stubam Judicialem coram Jllustribus Mgcis Judicibus quocunque modo non proponant. Decreta quævis Condictitia & Remissionis per Partes principaliter comparentes aut per Speciales Plenipotentes subscripta in triduo Mgcis Notarijs porrigenda & Judicialiter legenda in Prothocollo Decretorum uná cum subscriptionibus Partium per Mgcos Notarios inducenda & cum subscriptionibus Requirentibus extradenda declarando, Eadem & quidem Remissionis non nisi in Causis, in quibus Resolutio Decretorum Tribunalitiorum sive Decreti non intervenit, admittenda esse vult, Adjudicata pro

parte

parte Judicij indilate importent, Summaria omnia Tranſactionum ad Cauſam ſpectantium manu Partis ſive Patricionantis ſubſcripta cum expreſsione Actuum ac omni eſsentia tum Genealogias exactè juxta obloquentiam Terminorum connotatas quam meliori ordine, unicuique ex Jlluſtribus Mgcis Judicibus ac Mgcis Notarijs porrigere, quorum unum Exemplar per Judicium ſubſcribetur, & ad Acta Judicij ſui pro conſervatione porrigetur, nullaq; Documenta ultra Summarium circa Replicas reponere, Comparitones per Perſonas notas Cauſamq; attendentes ſeu Plenipotentes inſcribere, Cauſas & Actiones, Negotiumq; integrum connexè & ſinopticè conſcribere, Negotia ſine ſtrepitu & læſione Perſonarum, nisi id Documentis probatum fuerit, modeſtè à Cruce inducere, Controverſias & rationes illatas non iterando tractare, poſt inductionem Negotij poſitasq; in ſcripto Concluſiones, factasq; à quavis Parte replicationes ex Stuba Judiciaria ad primum Jlluſtris Mgci Mareſchalci compulſum omnes exire debebunt. In receſsu á Comparitione poſt exceptionem Acceſsoriorum pro extenunatione temporis pænas irrogandas Judicium declarat, de repoſitione Inquiſitionum in Sequeſtro Judicij Terreſtris Lublinenſis exiſtentium, Mgcum Notarium Terreſtr: Lublinen: ſive Ejus Grſum Regentem ante incidentiam Causæ tempeſtivè notum facere tenebuntur. In reliquo juxta præſcriptum Legum & juxta anteriorum Tribunalium Ordinationes Inclytam Paleſtram Judicij ſui Tribunalitij Regni Lublinen: conſervando, omnia earundem Ordinationum puncta per eandem Inclytam Paleſtram adimplenda eſse vult & præcuſtodit. Adextremum in punctis reſpectu extraditionis Inquiſitionum, tum invectionis Comeſtibilium ordinisq; Civitatis atque ſecuritatis publicæ per Inſtigatores proſpiciendæ, nec non intuitu Vagabundarum Perſonarum, luſûs chartarum & quarumvis inconvenientiarum Ordinationes Anteriorum Tribunalium & præcipuè ultimarias hic Lublini ac Petricoviæ Anno elapso promulgatas Legi non contriarias & præſenti Ordinationi non diſsonas obſervandas. Compotationesq; publicas & extraordinarias cum Muſica & inſolentia noctis hora poſt Militaria, aliasq; interturbationes tranquilitatem publicam lædentes, luſum Chartarum cum ſuperfluo diſpendio invidias & lites moventes omnino denegatas eſse vult & inſinuat.

Subveniendo ſecuritati Judiciorum ſuorum tum Perſonarum adeuntium & redeuntium nec non hoc in loco manentium, authorirate Judicij ſtatuit; quatenus quivis Incola Civitatis præſentis & Suburbiorum, adeuntibus manſionem pro aliquo tempore apud ſe per Contractum ſive alio modo concedens, de adventu ad Civitatem cujusvis Perſonæ ſine protractione temporis, imò eadem, qua advenerit, die Nobili ac ſpectabili Præ-

ſidenti Magiſtratus Civitatis præſentis referat, Domuum quoque & Lapidearum Nobilitarium Patres familias ſimiliter hancce relationem facere tenebuntur. Nobilis verò ac Spectabilis Præſidens in librum ad id comparatum, receptam de adventu & exitu Hoſpitis relationem Nomen, Cognomen illius ac numerum Perſonarum circumſcribendo, inſeret, idquè ſub rigore pænæ Arbitrariæ per Judicium ſuum ad illationem extendendæ. Hancce itaque Reſolutionem Nobili Magiſtratui Civitatis hujusce in Extractu deprómptam per Grſum Inſtigatorem Securitatis Judicij ſui tradendam. per eundem verò Magiſtratum publicari ad ſonitum in omnibus partibus Civitatis & Suburbiorum ejus, ut ad omnium aures perveniat, demandandam vult & declarat. Inſuper tollendo abuſum in explendis per Jllur: Mgcos Judices Deputatos in futuro Petricoviæ Tribunali juramentis, Conſtitutione Anni 1726. in hoc quo ſunt Deputati, circa determinationem præſtari injunctis, perſepe etiam in præſenti Judicio Petricoviæ practicari ſolitum, obſtringendo ſe abinvicem ſtatuit; omnes Jlluſtres, Mgci utriusque Collegij Majoris & Minoris Provinciæ Judices Deputati, & si toto Tribunali abſentes, attamen pro explendo circa determinium juramento adeſse curent, idemq; juramentum in præſenti non autem futuro Tribunali mente Conſtitutionis ſuperius exaratæ Anni 1726. & ſub rigore Eadem interpoſito, præſtent & expleant. Tum quoque inconvenientias quasvis accelerationem juſtitiæ impedientes evitare, quinimo debitæ ad id Munus exequendum promptitudini providere ſtudendo, Judicium declarat; quod quævis tractamenta á quovis in Congremium ſui non intrante proponenda, tám per omnes Jlluſtres Mgcos Deputatos in generali, quam per quemvis in ſpeciali non ſuſcipientur, ac etiam per tractamenta apud ſoloſmet Jlluſtres Mgcos Deputatos practicanda, ſeu per nimiam eorum protractionem tempus Seſsionibus Judiciarijs Lege præſcriptum non extenuabitur. Hanccæ Ordinationem Legibus conformem & alias Ordinationes ſuperiores ab Ao 1726. formatas, præſertim Annum 1774 1775 1776 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782 1783. 1884. 1785. 1786 1787. 1788. 1789. 1790. Legum vigore, & præſentis Actûs tenore, ſub pænis ex deciſione Judiciali etiam ex Termino Tacto ſuper tranſgreſsoribus & convulſoribus irrogandis obſervandam & adimplendam fortiter præcipit & demandat.

FRANCISCUS Dunin KARWICKI Schol: Cathe: & Judex Deput: Chel: mp.

Titus PAULUS Ligęza KURDWANOWSKI Pincerna Gąbinen: Judex Castr: Palatinatus Lanciciensis ac ex eod: Judex Deputatus mp.

FRANCISCUS GRABOWSKI Enſifer Prasnen: Vice-Capita: Castr: Crasnost: ex Palatin: Lublin: Judex Deputatus mp.

JOANNES KARCZEWSKI Succamer: Sacræ R. M. Rothomagiſter Equitatus Nationalis ex Ducatu Masoviæ Terræ Ciechan: Judex Deputt: mp.

Correxi WRONOWSKI R. T. L. mp.

Legit Pobikrowſk

M O W A

JASNIE WIELMOZNEGO JMCI PANA

ANDRZEIA ALOIZEGO

K O Z M I A N A

SĘDZIEGO ZIEMSKIEGO LUBELSKIEGO

KAWALERA ORDERU SWIĘTEGO STANISŁAWA

w Dzień otwieraiącego ſię Trybunału, przy oddaniu Laſki Marſzałkowſkiey od Ziemſtwa Lubelſkiego

M I A N A.

Dzien dziſieyſzy z nakazu Prawa Juryzdykcyą naywyżſzą i moc ſądzenia Trybunału Kor. w Prowincyi Małopolſkiey otwieraiący, dzień w którym Narod Polſki poſtać wſpaniałą przedtym w Oſobach Królów zawartą, teraz w Oſobach Obywatelów wolnych trwaiącą, okazuie... Dzień długo oczekiwaney od ukrzywdzonych ſprawiedliwości. Dzień mowię ten, w którym wybrani od Przeświet: Kapituł, Woiewodztw, Ziem, i Powiatów, z przymiotów ſwoich i krwi zacney znakomici Mężowie, przynoſzą na to mieyſce do Swiątnicy ſprawiedliwości wieloważną, bo przed Naywyżſzym Sędzią i przytomnemi Obywatelami zaprzyſiężoną Oyczyznie ſwey ofiarę...

Szczęśliwe ſą Kraie i Narody, w których Rząd Republikańſki Władzę Kraiową Prawami ogranicza, i lud uſtawom Praw, ściſle poſłuſzeńſtwo czyni, bo ci którzy mocą Prawa rozkazuią bez przywłaſzczenia mocy Arbitralney, i którzy nakazom Prawa poſłuſzni bez uporu, doſtępuią Imienia dobrych Rzpltey Obywatelów. A to Imie wielkie tytuły i godności w ſobie zawiera, Narod cały u Państw Sąſiedzkich ſzanownym czyni i ſławę iego pomnaża.

D

Tak świetne Imie dobrego Rzpltey Obywatela ktoby posiadać żądał, w początkach wieku ma się przyuczać do cnotliwego i pracowitego życia, i bydź sprawiedliwym trzymaiąc się Nauki Arystotelesa: *In Legibus & Justitia salus Civitatis sita est.*

Obywatel Rzpltey samą cnotą uniesiony służy Oyczyznie szczerze i wiernie, okazuiąc wdzięczność, iż na iey łonie w wolności wychowanym został, a Potomkom swoim udziela dobrych obyczaiow przykłady, za których powodem w skromności postępuią rysuiąc obraz cnotliwych poprzedników...

Wypracowani Oycowie i Dziadowie widząc Oyczyznę w miłym pokoiu, cieszą w cieniu Domowym starość swoię pożądanym wierności, i prac swoich skutkiem, bo czyli na woiennym placu broniąc mieczem od Nieprzyiacioł Oyczyzny, czyli pilnuiąc Kraiowey sprawiedliwości radą, i ułatwieniem pilnym zawiłych kłotni, cnotliwi Obywatele wprzód wiek swoy obfitym a niekiedy krwawym obmywali znoiem, a potem w sławie i honorach należyte odbierali nadgrody.

Nie innym torem przyszedł Narod Polski do tey naywyższey Trybunałów władzy, tylko w cnotliwym i pracowitym za sprawami Oyczyzny obstawaniu. Poznawali sami Królowie wierność i męstwo, na których Panowanie swoie i Króleſtwa całego pewność i bespieczeństwo więcey gruntowali, niżeli na samowładnym Rządzie, a ta wzaiemna Królów i Narodu ufność utworzyła iednomyślną formę, którą Władza Prawodawcza i Sądowa pomiędzy Tronem a Narodem wspolnie podzielono...

Przyznać należy Stefanowi Batoremu, Zygmuntowi Augustowi, Zygmuntowi III, Alexandrowi, i innym, wielką umysłu dzielność, gdy ustępuiąc swey władzy uczynili przymus głowom Panuiącym ambicyi, widzieć można żyiącą dotąd iuż w popiołach przodków naszych cnotę, przez którą do obszerney przyszliśmy wolnosci, a tę im Królowie przysięgłą wiarą zabespieczyli.

Jakich na ów czas Rzpltą Polska liczyła Mężów dość iest wymienić za przykład Jana Zamoyskiego, który młodość swą do pracowitego przyzwyczaiał życia, w którym do obcych Kraiów iuż z nabytą wyiechał doskonałością, odwiedzaiąc inne Państwa, zbierał wiadomości iakiemi Oyczyznie swey stał się nayużytecznieyszym, skutkiem doskonałości iego ustawa Trybunału, i Sądów Kapturowych, a dowodem cnoty, że sta-

wszy

wſzy ſię pokrewnym Króla i ogromnym Panem, z urzędu woyny i pokoiu Miniſtrem, granicę między Tronem a Narodem nienaruſzenie utrzymał...

Był Zamoyſki ſprawiedliwym, bo za Panowania Stefana Batorego burzycielów wewnętrznego pokoiu bez względu na urodzenie i urzędy wyſtępnych Mieczem poſkramiał, był oraz mężnym, bo za Zygmunta III. ſtoiąc na czele Woyſka, ciſnącego ſię Arcy-Xiążęcia Auſtryi z iego Obozem zbił, i ſamego w niewolą zabrał. W czaſie wyiazdu Zygmunta Króla do Szwecyi, obronę całego Kraiu miał ſobie powierzoną, i moc zaciągania Woyſka.

Kwitnęła Polſka na ten czas w Wolności, i Ziemi obſzerność wielką poſiadała, pokąd żył Król, a pod nim Zamoyſki, Zułkiewſki, i Chodkiewicz, a śmierć onych okazała iaśnie, iak cnota Obywatelſka utrzymuie Króleſtwa, i ſkoro na cnotliwych ſchodzi, każde Państwo pochylać ſię musi.

Już za Wieku Jana Kazimierza rwały ſię przyſięgi i Oyczyzny wierność ſkażona, byli odrodni od Przodków ſwych Urzędnicy, którzy Szwedów i Kozaków na właſny Kray naprowadzali...

Siciński do rwania Seymów pierwſzą Ru 1652. okazał drogę = Obuchowicz Smoleńſk poddał = Woyſko rozhukane dwóch Wodzów Gąſiewſkiego i Żeromſkiego pozabiiało, a winowaycy bezkarnie pouchodzili. W Trybunałach Sprawy nie z Regeſtrów i Wpiſów, lecz z kieſzeni na kartkach od Marſzałka wyimowane, bez porządku ſądzone. Przyſięgi raz Królowi Panuiącemu, drugi raz Królowi Szwedzkiemu podwoynie wypełniane, takowym bezprawiom i rozpędzoney iedności ſkoro ſię przypatrzyły Sąſiedzkie Państwa, natychmiaſt lenne i Dziedziczne porozbierały Prowincye.

Powſtał Mąż Wielki z Urzędnika Hetman, a z Hetmana Król Jan III. podźwignął upadaiącą Rzpltą, i ſprawiedliwość w Trybunałach poprawił, a śmierć Jego i po Nim wſtąpienie na Tron Auguſta II. przynioſła rozdwoienie umyſłów Obywatelſkich, łamanie przyſięgi, Woyſkowych związki, i ich niekarność, to możnych Panów nad ubożſzemi gorowanie i w Trybunałach Dyctatura, to nadwornemi ludźmi ucifkanie Szlachty, i z niemi ſtaczane bitwy wygaſiły Ducha Obywatelſkiego, a Prawo i ſprawiedliwość w żadnym nie były poważaniu. Szwedzi puſtoſzyli Kray bez odporu, lud głodem i powietrzem wymorzony, z Kraiu zaſiadłego ſtały ſię puſtynie, i dzikie pola, niepoſłuſzeńſtwo Prawom do tego nas przywiodło, że z ſiedmiudzieſiąt tyſięcy Woyſka do ośmnaſtu Rada Zagraniczna w Ru 1717. redukowała...

Dij

Ustanowiona Ru 1726. Trybunału Korrektura, Sędziowie Trybunalscy, żadnego iey posłuszeństwa nieczynili, bo przypuszczeniem nieprawnych konnexyi i pozorem *ex vi Legis* poprawy mnożyli liczbę rożnych między sobą Dekretów, a tym sposobem całe zakłocali Obywatelstwo...

Początki Panowania Augusta II. były naypożądańszym czasem poprawy obyczaiów i wzięcia się do prac Publicznych, przywrocenia sprawiedliwości, i uzbroienia się przeciwko nieustannym, Woyska Zagranicznego przechodom. Na które Senat nieczule patrząc milczał, a Stan Rycerski niedoczekał się wolnego Seymowania, bo iak w Ru 1744. o pomnożeniu Woyska August III. pomyślał, użyli Potencye na słabość naszę sposobów, zerwali Seym zdraycy Oyczyzny, a takowy publiczny Kryminał cnotliwy ieden Wilczewski na iaw wydał, a tak srogi wyſtępek nie sądzony bezkarnie uszedł...

Od tamtego czasu niedość mieli wybrani na wysokie Urzędy radzić sami z sobą o potrzebach Oyczyzny, lecz tocząc grę przed Zagranicznemi, kto więcey może napełniali partyami obrady wszelkie i Juryzdykcye, strona przemagaiąca wybranych umysłami rządziła, mała liczba bezstronnych, nieczynną, lub zatłumioną została. Przysięgi uroczyste w prostą zamienione ceremonią, a tak wpatrzywszy się w nasze skłonności Zagraniczne mocarstwa rościągnęły nad nami Królom i Narodowi uciążliwą opiekę...

Zabierano nam gwałtownie nasze Prowincye, a w pośrzod nieszczęścia owi wybrani Senat i Posłowie wypełniali przeciwko sobie przysięgi, dopuścili zdzierstwa i uniwersalney po całym Kraiu pieni, bez litości nad swym Narodem, który pod bronią nieprzyiacioł ięczał. Już był zamach na zniesienie Trybunałów, Nayiaśnieyszy Stanisław August Król Pan Miłościwy podniesieniem tey Juryzdykcyi zaszczyt Narodu łaskawie utrzymać raczył.

Przeyrzawszy smutną Królestwa naszego Historyą, spoyrzyimy na inne Narody, którym do czasów Zygmunta III. rowni byliśmy, albo przewyższać nas niewolno im było = Jakim sposobem są trwałe, i moc onych zasługuie na tę Reputacyą, iż pomocy od nich inne potrzebuią Królestwa, i do zawarcia przymierza woyny lub handlu zapraszaią... Narody Niemieckie ścisłym rachunkiem wydatków naypotrzebnieyszych żyiąc, wszelkiego unikaią zbytku, Narody Ruskie ostre i nie wygodne życie Rybą albo sucharem posilaią. Szwaycarowie miecz i lemiesz naprzemianę biorą w ręce = Zwycięstwu tych Narodów na ziemi i morzu inni ustępować

wać muſzą. ſprawiedliwość ściśle zachowana prędkim i ſurowym wyrokiem wyſtępki zgładza, żaden przepych, roſkoſz, ani zbytek maiątków Obywatelſkich nieuſzczupla.

Na drugiey kolei widziemy Naród Francuſki, kiedyś Orężem i polityką ſławny, ktòremu prożność o wolność ſumienia oddała *Xiążki* w ręce, i z tych Xiąg wyczytał wſzelkiey władzy niepoſłuſzeńſtwo i niepodległość Prawu, i nieprzyznaie żadnych prawideł, oprocz iedney natury, mówi o takowych Autor.

Sunt qui fortunæ caſibus jam omnia ponant
Et nullo credant Mundum Rectore foveri.
Natura volvente Vices & lucis & Anni.
Jdeo intrepidi quæcunque altaria tangant.

Miękkość i życie roskoſzne przywiodło ten Kray do tego ſtopnia, iż naypodleyſzy gmin nayzacnieyſzym ſtanòm rozkazywać zaczyna.

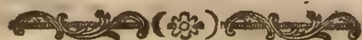
Pańſtwo Ottómańſkie rozległe i w bogactwa obfite, dla wygodnego życia, i prawòm ſwoim niepoſłuſzeńſtwa, iuż Kraie utraca; Nietylko obcey Potędze, lecz i iednego Baſzy Albańſkiego Rebellij oprzeć ſię niezdoła.

Staneliśmy iuż dawno na kolei upadaiących Króleſtw, powſtawać zaczynamy, powſtanie z upadku od cnoty Oſób wybranych zależy, a ſprawiedliwość poſkromieniem złych obyczaiów wiernych Oyczyznie Synów oddawac będzie, iakoż widziemy, że niepomagaią Siedmdzieſiąt razy poprawiane o Trybunałach Prawa, bo te rozhukaną wolnością zagłuſzone zmartwiały iak poprawa, groźna obyczajów, która ieſt w Ręku i władzy tey naywyżſzey Magiſtratury. - -

Ządne Sprawiedliwości całe Obywatelſtwo, pełne ieſt nadziei w Tobie JW. Mści Xięże Antoni Przedwoiewſki Biſkupie Boliněnſki, Scholaſtyku Gnieznieńſki Orderów Pol: Kawalerze, Tryb: Koron: Prezydencie, którego Pobożne dzieła, zacność Familij, Królowi i Oyczyznie wierność do Biſkupiey powołały Godności, temu i Starſzeńſtwo w tym Sądzie naywyżſzym z Duchownego Stanu ſłuſznie ieſt powierzone, a iako właſnością ieſt Twoiego Doſtoieńſtwa upadłym dawać ratunek tak ſię nie omylnie ſpodzewa Publiczność, że mocą tego Krzyża, który teraźnieyſze Urzędowanie dla wſpomnienia obowiązków przyſięgi Sędziowſkiey oddało w Ręce, wſzelkie ſprawiedliwość tamuiące wydarzenia oddalić nieomieſzkaſz, a potym w nadgrodę dzieł chwalebnych wyżſze poſiadać będzieſz Godności. - - -

Niemniey obiecywać należy z Oſoby Twoiey JW. Filipie Olizarze, Podczaſzy W. X. Litt: Order: Pol: Kawalerze, Tryb: Koron: Marſzałku. Wielkie przymioty Duſzy Twey całemu Krajowi znane, przekonały i wybornych Sędziów, którzy ſtyrowanie w tey Magiſtraturze Naywyżſzey w nieſkazitelne oddali Ręce. Nie zawiodła ſię Prowincya Wielkopolſka, na ſpodziewaney ſprawiedliwości, z której Wielbiony Jeſteś, a dla powiękſzenia ſławy Twey. Małopolſka Prowincya Laſkę Marſzałkowſką, iuż doznaney cnocie przez uſta moie oddaie z uczczeniem.

E Prze-

Przeſtaię na moment od ciągu winnych dla Ciebie pochwał, w krotce do ogłoſzenia onych powrocę, i nazawſze powtarzać będę. --

Zwracam myśl i uſta do uſzanowania Was JWW. Duchowni i Swieccy Trybunału Naywyżſzego Sędziowie, ktòrzy w Wielkopolſkiey Prowincyi, iak Zeglarze Morſcy przebyliście *S*praw zawiłych cieśniny, a na to mieyſce iak na niezgrontowany Ocean, gdzie ſilnieyſze burze i wichry tamuią ſprawiedliwość cnotą uzbrojeni mężnie ſtaiecie; ſkoro pilność Waſzą i poprzedzone w tamtey Prowincyi czyny uwielbiać mam honor, mocno zawierzam, że czaſów przeſzłych grube omyłki, iako to: na proźnowauiu i rozkoſzy ſtrawione godziny, Protokuły Dekretów ſkrobane i mazane, Sentencye w Niedziel kilka poprawiane, i w ſtancyach niepodług Prawa poprzeiſtaczane, z kartek wpiſywane, przyſięgi po ſkończoney Funkcyi nie w ſwoim mieyſcu i czaſie, przeciwko Prawu przyimowane, beſpieczeńſtwo w obecności *S*ądu pogwałcone, i inne bezprawia, ſtaną ſię Wam do jſtotney korrektury naywiękſzą Materyą, którą ſkoro w ſkutku ſamym Naród oczekuiący ſprawiedliwości odbierze, cieſzyć ſię będzie ſwym wyborem, a Jako ów Rękodzielca, który złota i drogich Kleynotów pracowicie w wnętrznościach Ziemi ſzuka, wyſzukane od kruſzcu mniey ſzacownego oddziela, oddzielone pròbuie, i luſtrem iaśnieiącym ozdabia, i gdy żadney w tym wyborze nieznayduie ſkazy, iedne na Ołtarzach Swiątnicy, inne przy Głowach i Boku Królòw oſadza, i w ten czas ſię chlubi ſwym dziełem, że Godne ieſt od całego Ludu poſzanowania.

Wybrani Panowie! Wy dalecy od wſzelkiey ſkazy pełnicie ſwoie obowiązki wſkrzeſzaiąc przedtym zaniedbaną i zarzuconą Praw Exekucyą, a wywroconą przyſięgi i Religij Swiętość do dawney powrocić macie Powagi, Duchem męſtwa znieſce zdrożne obyczaie, którемi nas obce zawſtydzaią Narody, a ſława Imion waſzych iak w poprzedniczych dziełach kwitnąc zaczęła, tak w Potomności ziedna dla ſiebie nieſkończone Pochwały, a naywyżſze honory Synóm i dalſzym Naſtępcom waſzym z gotowane będą zapewniam,

MO-

MOWA

JASNIE WIELMOZNEGO

FILIPA NEREUSZA

WOŁCZKIEWICZA

OLIZARA

PODCZASZEGO W. X. LITEWSKIEGO

ORDEROW POLSKICH KAWALERA.

MARSZAŁKA TRYBUNAŁU GŁOWNEGO KORONNEGO

Przy otwarciu Trybunału Lubelſkiego

MIANA.

JM dokładniey Ludzie poczuwaią Obowiązki ktore na ſiebie z Chęci przyimuią, tym żywiey y tkliwiey przeięci być muszą potrzebą pełnienia co względom ſpołeczności, co Cnocie, co połączeniu oboyga winnemi zoſtaią.

Sprawiedliwość zaręczona Przyſięgą iest Głownym Zamiarem Naszym: Do iſtotnego iey wynalazku, ſrodkuią Nam podane Prawa; Serca y zdania Nasze do Jch treści w prost ſtosowane, dopełnią końca powołania ſwego.

Podnosząc tę Laſkę ktorąście dobrotliwie w Ręku Moich złozyc raczyli, poczytywać będę za Słodką powinność, uprzedzić Was ſamą Czczią y Pracą, a wyrownywac wdzięcznością y Sercem.

 Doznałem

Doznałem w zbiorze Waszym Przezacni Koledzy, że Praca y trudy ſą małym, gdy Je wſpolna wſpiera Chęć y pomoc, gdy umysł ſamym tylko zaięty dopełnieniem Obowiązkow, nierozprasza sił ſwych w poſtronnych a zbocznych Sędziemu zabawach.

Ciż to My ſami dziś do Tey Prowincyi Urzędowanie naſze przenosiemy, ten ſam żakład niesiem z Sobą Przysiąg, taż ſama czułość Obowiązkow ſkutkować winna. Oswoieni z Pracą, coraz ona Nam lżeyszą ſtaie ſię, a własnec Nasze na Jnnych Sędziow Wyroki, niech nam będą przeſtrogą, iak wiele bacznemi na ſiebie Samych być Nam przystoi.

Pomnieymy iż dziś Naywyższemi Sędziami: w krotce w kolei ſądzonych zoſtaniem.

Odbieraiąc te Laſkę Znak Urzędowania z Rąk twoich JW. Sędzio Ziemſki Lubelſki, mam Honor w Jmieniu Nas wszyſtkich y własnym, powinne Ci złożyć uszanowanie. Szacunek ktoren Wam oddaię Publiczność, ieſt nad to Głośny, znaydziecie w Sercu w społ-Obywatelow, y w ſercach Naszych tę życzliwą przychylność, ktora ſamey Cnoty ieſt Skutkiem.

M O W A

NA POWITANIE TRYBUNAŁU

w Lublinie Roku 1791.

IMIENIEM PALESTRY

Przez

ERAZMA PRUSZYNSKIEGO

M I A N A

NAYIASNIEYSZY TRYBUNALE!

Gdzie Prawo obierania Sędziow, za grunt Wolności kładły Narody, tam go kosztem krwie, i wzruszenia powszechnego nabywały. — W samey Rzepltey Naszey. Przywiley ten stał się długiem dobroczynności Królów, i cnoty Polaków.

Niemasz wspanialszego ludzkości dzieła, iak wymierzać sprawiedliwość — Kto nią służy Oyczyznie, należy do iey uszczęśliwienia — tak Rzym czcił Censoryat Katona, iak zwycięstwa Pompeiusza.

Darmo szukałby Narod w samych politycznych względach istotnego szczęścia swego; nie w rozległości Kraiu, i ogromnych siłach Dobro Obywatela złożone; sprawiedliwość Magistratur, upewnienie Swiętych Praw własności są szczęściem na ustawach ludzkości ważonym.

Z gruzów swoich ostrzegaią Nas sławne potęgą iak i klęskami Narody, że moc ustaw, i ścisła Urzędów w zachowaniu, Praw pilność iedynie Kray utrzymywać są silne.

Sparta dwa Trony stawiała, przygotowuiąc Rząd do niezgasłey trwałości — Sześć Wieków kwitły iey Prawa — Znikła Sparta — nie przeto:

że każdy Narod upadać musi, ale że pod miękkością słabych dla bogactw Perskich, Obywatelów, Prawa uległy — Ustawy Likurga, obok ziednania dla Rzepltey chwały w Woynach, i Panowania nad Grecyą, miały los bydź odrzuconemi.

Prawa są gruntem obyczaiów — zwracaią wszystkie skłonności i przymioty ku dobru Publicznemu, trwałości Kraiu są Duchem — Rowność powszechna podlegania Rządowi, w Prawie ma swoie źrodło — Duch Obywatelstwa, słabych obrona, iego iest własną.

Niemasz Narodu, któryby bez Praw zostawał — Moc ich wszystko dosięgła — Lecz aby te niebyły bezsilnemi, aby arbitralny nierząd całey swey nie zachował powagi, Urzędom Straż ustaw oddana.

Wolność nie zawisła na nieuznawaniu Władzy — dozwolone łamanie Praw, ściągnełoby nierząd, — Prawa ludźmi nie ludźie Prawami władać powinny — nieczułości Urzędu towarzyszy zaniedbanie Praw — wraz otwieraią się występki —przymioty nikną,gdy nie na Dobro Narodu zażyte — gwałt i przemoc możnych, te pewne słabości stanu znaki, zostaią bezkarne — Duch Obywatelstwa przestaie wspierać nie iuż więcey wspolne siły Związków Cywilnych zerwanie wraca ludzi naydawnieyszemu stanowi, poprzedzaiącemu wszystkie Towarzystwa, gdzie człowiek niemiał większego nieprzyiaciela, iak człowieka samego.

Władać słuszności wagą i skłaniać ruch iey na stronę przyzwoitą — łączyć wolność serca i urzędu: o to są zasady trwałości publiczney.

Katona nikt o niesprawiedliwość wzywać nieśmiał — lecz ileż z stratą Wolności własney wchodzono? i pierwszy dzień Urzędu, był ostatnim niepodległości.

Sądownictwo cząstką staiąc się naywyższey władzy, dawało Urzędom w naytrudnieyszych Oyczyzny czasach przemieniać się w Oycow ludu; — zwracać broń możnych, i Panuiącego na podbicie Wolności wymierzoną — Tak zachowanie Kraiu, cnoty urzędów były dziełem — Tak lud zrzucenie Tyranów, Strożom Praw, wiele razy dłużny, drogie obrońców swych imiona, w Kościele pamięci uwieńczał.

Już Kraie niemaiące słodyczy bydź rządzonemi Prawy człowieka i Obywatela, gdzie niedostępny ludzkości i cnocie Despota; wszystko uro-

dze-

dzeniu winny, nic przymiotom; — w Milionach Poddanych nieznał ludzi — przeſtaią pod żelaznym uginać ſię Berłem — zamieniaią ſię w wolne Rzeczyplte, rodzay Rządu który przywięzuie do Oyczyzny, a Rewolucya ich, od innych rożna, ſtała ſię pożyteczną ukroceniem Deſpotów:

Francya potrzebowała niedawno ſporu: czyli Król Panem? czy pierwſzym Urzędnikiem ieſt Narodu? — przemogła ludzkość przeciw uprzedzeniom, ktore hańbią myślącą Jstotę — Nam w Rzeczypoſpolitey Cnota dawna Krolów y Wolność Polaków: te zapytania nie znanemi uczyniły a Panowania niektóre dowiodły, że Król może bydź ieszcze większym niż powinien: gdy ſtratą Kraiów własną — Wyzuciem ſię z Praw, życiem ſamym ſzczęścia Rzeczypospolitey ſzukali.

Seym trwaiący do Użytków ktòremi Prace ſwe liczy; do ſtanu y sił Cnotą ſwą odzyſkanych, przydał Prawa godne powſtaiącey Rzeczypoſpolitey.

Lecż ſamym uſtanowieniem Praw rozumiał nie bydź ſkonczone uſzczęśliwienie Narodu — tę Cząstkę z Tobą miał dzielić. NAYIASNIEYSZY TRYBUNALE.

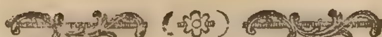
Aby Prawa nie stały ſię proznym tylko Zatzczytem Narodu, ktorego uszczęśliwieniem bydź powinny — Karać Występki — Co ieſt przeciw Cnocie uważać za niepodobne; — w chodzić w dzieła niſzych Juryzdykcyi a niedosyć czynić ie ſprawiedliwemi — bydź nim ſamemu. Oto ieſt Harakter Nayiaśnieyszego Sądu.

Możnych radą wiedzeni, albo wszyſtko czynią, albo Czynić Jm dopuszczaią — lecz nie ieſt oraz iedno bydź wyſtępnym, Co o ſprawiedliwość przesladowanym — Po Chwale uczynienia dobrze, nie ma więkſzey iak ſtać ſię nieſzczęśliwym aby to było zrobić — Cnotliwy zoſtawia Jnnym nadgrodę, ſam ſzuka aby na nią zasłuzył.

Prowadzić pełniących obowiązki naydrozsze. — ſtać ſię ſprawiedliwości przykładem. — trzeba wſzyſto zwyciężaiącey Cnoty, trzeba wſpartych zaufaniem y doſkonałością przymiotów — Znalazł Ciebie Narod JW. Mci Xiężę ANTONI KORNELI PRZEDWOIEWSKI Biſkupie Bolinenski Metropolii Gnieżninski Scholastyku, Trybunalu Koronnego PREZYDENCIE,

Już Prowincya Wielkopolska świadectwem nieſtronnym Sądu Twego podaie Nam ſprawiedliwość Twoią. — Choć nie pierwszy to powtarzam:: miło mi ieszcze raz wſpomnieć — day tę y Małopolſkiey prowincyi uczuć — Pracuy dla ſzczęścia Kraiu, dla sławy własney.

 Potrze-

Potrzebował Narod w porze ſwego dzwignienia, Cnotlitwego naywyżſzemu Sądowi Styru — aby wykonaniem Praw, drugie Jm nieiako dać zycie — Wybrał Ciebie JW. FILIPIE NERYUSZU OLIZARZE Podczaszy W. X. Litt: Trybunału Koronnego MARSZAŁKU — AUGUST Pan Swiata, naywiększym był, gdy zostawiwszy Jnne Dzieła udał ſię Sprawiedliwość oddawać — Taż Chwała Tobie Własna, Cnotą Przodków Twych zaręczona. — Akt Unii Korony z Litwą chowa Pamiątkę Naddziadów Twoich. — Wypłacasz ſię rownie Narodowi, godny Naſtępca Jch ozdob y Cnoty.

Oboyga Stanów JW. Sędziowie! — Chwała która dla Jnnych poźną bywa zasług nadgrodą, Sprawiedliwſza dla Was, towarzyszy Jch wyrokóm — nie można bydź większym iak przez podległość Prawu — Urząd Sędziego ma ieszcze tę Poſtać: że ani Cnot ani zadnych poſtępków ſwoich ukryć nie może — Swiat nieſtronny Sędzia, niech naywięcey zepsuty, Serce ma nie umysł zaslepiony: Czyni często źle, ale ſądzi zawsze dobrze — wzywa Was do słuszności — uſpokoienie wewnętrzne lub niewczesny z wydarcia maiątku ucisk, są wydziałem Sędziego — Wy ktorym Prawa y Przysięga są drogą, poſtępuycie w ſprawiedliwości. — potomne Wieki zapiszą Jmiona: prawych Sędziow. Cnotliwych Obywatelów.

Głos ten iest Głosem Paleſtry mieysca tego ktora Cię z naywyżſzym uszanowaniem wita. NAYIASNIEYSZY TRYBUNALE! — Głoſem radości Jey: że z tak zacnemi Mężami Prace ſwe ma łączyć. — Głosem który niech przytomnym zawsze będzie pełnieniu Sprawiedliwości Waszey — My Ją z Nas oddaiemy, gdy wykonywanie Obowiązków Naſzych od uwielbienia Urzędu Jey zaczynamy.

MO-

M O W A
JASNIE WIELMOZNEGO
M A R S Z A Ł K A
DO PP. PALESTRY
M I A N A

PRZEZACNA PALESTRO!

Głos powitania od Was Przezacna Paleſtro idący, iako z uprzeymością, tak z winną czcią odbieramy.

Umiemy ſzacować talenta, które Was przydatnemi ſpołeczności czynią.

Z Powołania Waſzego biegli w Prawie, znacie moc onego, znacie iako winne od wſzyſtkich należy mu ſię poddanie, Wasz przykład, ſzczere i nie nadciągane Praw wyſtawienie, ſkróci pewnie i w ſpornych ſtronach, tę długą drogę pieni, która ſtrony wyniſzcza, a zawziętość rodzi.

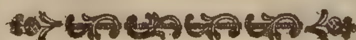
Winniśmy wſzyſcy poſłuſzeńſtwo Prawu: myśl Prawodawców rzuca oko na oguł. W obſzernych choć dalekich użytkach dobroć uſtaw zakłada. Cierpi czaſem ztąd może ſzczególność, lecz tu też cała świętność cnoty, gdy miłość własną poſłuſzeńſtwu Prawa, przykładowi dopełnienia onego z nayświększą powolnością poświęca ſię.

Wyrażone dokładnie obowiązki poſłuſzeńſtwa Prawu przez uſta wymowne witaiącego Nas Imieniem Waſzym, przekonywaią, i każą Nam ſię ſpodziewać, że kto umie znać całą moc Prawa, kto tak żywą świętnością i powagą onych przeięty zoſtaie, pewnie nayściśley one dopełnić potrafi.

Folguiąc czaſowi, który ſię tu y wſzędzie ściera na prożnych mowy obrządkach, ſkracam moią własną, proſząc o podobne w dalſzym tłómaczeniu ſię krotkości wzory

A co niegdyś poważny ſkładu Waſzego Tłumacz i Praw Obrońca do Rzymian wyrzekł, to Ja do Was i do Nas ſtoſuię, i kończę.

Legum Integritas ab iſtis non corumpatur, quibus curanda mandatur.

DE LA
BIBLIOTHEQUE
DE MR LE PR
ALEXANDRE
LUBOMIRSKI